

Nog een aardige vergroeiing.

Dezen zomer werd mij te Utrecht door een paar dames verteld van een boom, een zeer merkwaardigen boom in de omstreken van Lochem.

Naar aanleiding van de mededeelingen der heeren De Graaf en Blijdenstein in den vorigen jaargang van *De Levende Natuur*, betreffende onderling vergroeide boomstammen, hadden de dames tijdens haar jaarlijksch bezoek aan haar geboorteplaats ook nog eens weer een wandeling gemaakt naar den bewusten boom. Ze waren toen opnieuw bevestigd in haar overtuiging — reeds gedeeld bij het lezen van de boven aangeduide mededeelingen en het bekijken der daarbij behorende afbeeldingen — dat de boom te Lochem het in merkwaardigheid nog won van de reeds beschrevene.

Het verwonderde de dames zeer — en mij zelf niet minder — dat ik als Lochems ingezetene nog nooit dien boom gezien had, er zelfs nooit van had gehoord.

Natuurlijk nam ik mij voor, zoo spoedig mogelijk den boom te gaan bezichtigen, en reeds den eersten dag na onze thuiskomst werd dit plan ten uitvoer gebracht.

En inderdaad, de boom, of liever de boomen, zijn zeer merkwaardig vergroeid en wel waard, dat ze in wijder kring bekend worden. Een beschrijving ervan met opgave van afmetingen enz. zal ik achterwege laten, in de hoop, dat mijn tekeningetje een voldoende voorstelling van de vergroeiing geven zal, en dat men over proportie genoeg, zaam zal kunnen oordeelen, als men weet, dat een flink volwassen persoon juist *over* de vergroeiing heen kan zien.

Ik zeide reeds, dat ik vroeger nooit van boomen — het zijn een paar groene beuken — gehoord had, maar deze onbekendheid met hun bestaan deelde ik met tal van anderen hier ter plaatse, die ik er naar gevraagd heb. Ik schrijf dit toe aan de nog al afgelegen en verborgen plek, waar de boomen staan. Slechts éénmaal werd mij toegevoegd: „Wel, kent ge het wonder van Lochem niet?”

Welnu, ik hoop, dat door *De Levende Natuur*, welk tijdschrift hier veel gelezen wordt, dat „Lochemsche wonder” nu een meer algemeene bekendheid zal erlangen.

Misschien weet het te dezer plaatse bestaande Verfraaiings-Gezelschap dan wel een middeltje te vinden, om er de talrijke vreemdelingen, die hier in de zomermaanden van de heerlijke natuur komen genieten, er op attent te maken, om daardoor de vele punten van attractie weer met een te vermeerderen

Ik zal dus maar eens beginnen met zoo nauwkeurig mogelijk de plaats aan te duiden, waar de wonderboomen staan.

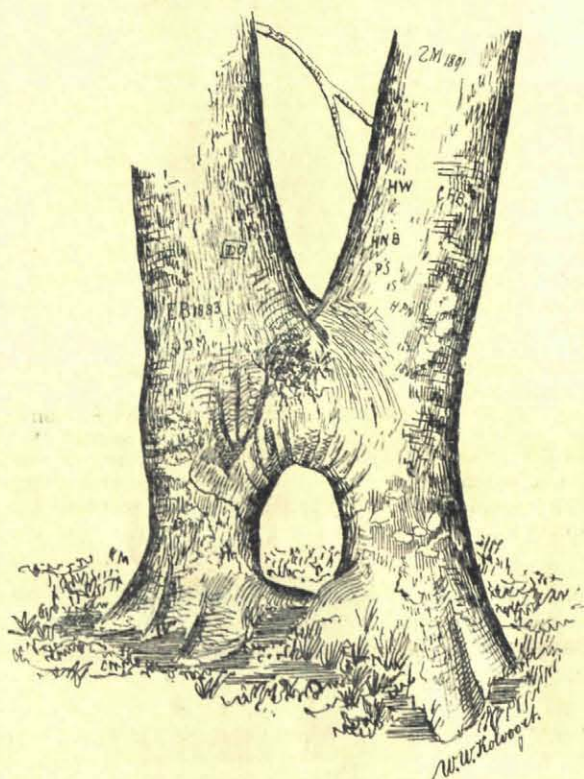
Men komt er, door den Larenschen weg op te wandelen tot juist over de spoorlijn. Dan slaat men rechtsaf, loopt voorlangs de seinwachterswoning (eigenlijk geen publiek pad, maar de toegang zal wel niet geweigerd worden), verder dwars door een tuin en over een stukje grasgrond, en komt dan door een opening tusschen een paar flinke eschbosschen op een uitgestrekt akkerveld. Men wandelt nu om dit veld (rechts houden), tot men ongeveer halver wege een grazigen weg kan inslaan, die ons dwars tusschen de akkers door op het terrein van de vergroeide boomen brengt.

Behalve deze treft men er ook een mooien bruinen beuk aan en een appelboom, terwijl langs den kant eener breede en diepe sloot acacia's en seringen groeien, alles er op wijzende, dat hier vroeger een huis moet gestaan hebben.

Zóó is het ook. Volgens nadere mededeeling van een der dames, die mij van den boom vertelden, stond er weleer

de boerderij „Scholten,” tot omstreeks '60 het eigendom van de familie Nijman, daarna aangekocht door Baron van Nagell tot Ampsen. Later is de oude „Scholten” afgebroken en een nieuwe „Scholten” weer opgebouwd, wat verder noordwaarts aan den weg van den Exelschen tol naar Ampsen. Ook vanaf de nieuwe boerderij, met den naam op een gevelsteen, zijn de boomen gemakkelijk te vinden. Men gaat dan tusschen de schuur en een paar zaadbergen door, waarna men door een aardig beuken- en eikenlaantje al spoedig ter plaatse komt.

Waarschijnlijk is na het sloopen van de oude boerderij „het wonder” in het vergeetboek geraakt. Getuigen de vele, grootendeels reeds vergroeide initialen en jaartallen op de stammen, moeten de boomen vroeger wel meer bekend geweest zijn, terwijl daarentegen thans zelfs geen

spoor van een voetpad op de strook grasgrond, waarop de boomen staan, op eenig bezoek wijst.

Volgens mijn zegsvrouw waren de boomen vóór een 35-tal jaren een groote aantrekkelijkheid voor de Lochemsche jeugd. „Toen kwam de vergroeiing” — zoo schrijft ze mij — „nog veel meer uit, dan nu. De ruimte er onder was veel grooter, zoodat wij er met gemak in volle vaart onder door konden loopen, en er wel twee kinderen naast elkander op konden zitten.”

Naar de oorzaak der vergroeiing zullen we maar niet gissen. Wie wel eens met aandacht de stammen en takken van een beukenhaag of een beukenprieël bekeken heeft, zal wel hebben opgemerkt, hoezeer beuken geneigd zijn tengevolge van schuring en klemming onderling te vergroeien. De vergroeiing van onze stammen zal dan ook zeer zeker wel een toevallige vergroeiing zijn, en niet een, die op kunstmatige wijze is veroorzaakt. Ook in de dichte kroon zal men nog een mooie vergroeiing van takken kunnen vinden.

Alzoo is dan het wonder van Lochem niet eens zoo'n verschrikkelijk groot wonder. Toch is het zeer natuurlijk, dat de dame, aan wie de lezers *De Levende Natuur* dit artikelteje eigenlijk te danken hebben, in haar jeugd van groote menschen weten wilde, waardoor de vergroeiing was ontstaan, en toen ze niet tevreden gesteld werd door de verschillende meeningen, zich ten laatste wendde tot den

ouden pachter van de hoeve, veronderstellende, dat die er wel meer van wist.

En zóó was het. Zijn antwoord luidde nl.: „Bo zee, da' za' 'k oe zegen: ik heite Handerkjan, en noe hef Onz(n) Leev(n) Heer doar ne groote H neer 'ezat.”

Lochem, Sept. 1902.

W. W. KOLVOORT.

Overzicht der voornaamste waarnemingen op ornithologisch gebied van 1 Mei 1901—30 April 1902. (Vervolg van blz. 169.)

Buteo Zimmermannae Ehmcke. — Valkbuiserd. De Heer H. Michel ving 16 April op het landgoed Twickel bij Delden (O.) een opvallend kleine buizerd met zeer sterk rosrood gekleurde onderdeelen. Deze vogel, die mij door genoemden Heer welwillend werd aangeboden, bleek mij te behooren tot den Noordoostelijk Rusland bewonenden, meermalen in Oost-Pruisen en ook elders aangetroffen vorm die in 1893 door Ehmcke werd onderscheiden en beschreven als *Buteo Zimmermannae*.

Beschrijving: ♂ ad. Voorhoofd, bovenkop en nek donkerbruin, alle vederen roestrood gerand; achterhoofd witgevekt. Kin en keel wit met fijne zwarte schachtstrepren; knevelvlek zwartachtig. Wangen en oorstreek grijswit. Zijden van den hals, onderkeel en bovenborst roestrood, elke veder met zwarte schacht en onregelmatige geelwitte dwarsbanden en vedereinden. Borst, buik en zijden van den romp geelwit met talrijke roestroode dwarsbanden. Op de schenkels zijn deze banden veel breeder en donkerder. Onderdekvederen van den staart geelwit met talrijke smalle roestroode dwarsbandjes. Bovendeelen donkerbruin met lichtere vederranden. Vleugelpennen zwartachtig, op de binnenvlag grootendeels wit. Bovendekvederen van den staart zwartachtig met fraai roestrood geband. Staart rosrood met donkere dwarsbanden die op de middelste stuurpennen (behalve onderaan) verlopen en onduidelijk worden. Basis van deze vederen witachtig. Snavel hoornzwart, zeer sterk gebogen, washuid en pooten geel.

Geheele lengte 47, al. 37, caud. 19, culm. 3, tars. 5.5 cm.

De kenmerken van *B. Zimmermannae* zijn: 1e de geringe grootte, 2e de intensief roestroode onderdeelen, 3e de kleurverdeling op de stuurpennen en 4e de smalle rosse dwarsbandjes op de onderdekvederen van den staart.

Deze buizerd is nieuw voor Nederland.

Mijn vogel gelijkt volkomen op de afbeelding van O. Kleinschmidt in de nieuwe editie van Naumann V, pl. 35, fig. 3. Beschrijving enz. aldaar te vinden bldz. 189—191. Verder een interessant artikel van genoemden Kleinschmidt (met afbeelding van de type) in de Ornith. Monatsschrift 1898 blz. 214 en vlgg. alsmede een bericht van den Landgerichtsrath Ehmcke, den auteur zelf, in het Tijdschrift Naturaliën-Cabinet 1900, blz. 337 en 353.

In navolging van Ehmcke die met het oog op de snelle vlucht van dezen roofvogel den naam „Falkenbussard" voorsloeg, heb ik den Hollandschen naam Valkbuiserd aangewend.

Ten slotte zij opgemerkt, dat *B. Zimmermannae* met de nu en dan voorkomende, meer of minder rosrood geteekende voorwerpen van *B. buteo* niets te maken heeft (S.).

Syrnium aluco (L.). — Boschuil. Bij een poelier te Amsterdam vond ik een ♀ dat den 6^{en} November in de Haarlemmermeer was gevangen (Eijkman).

Den 12^{en} December werd mij een ♀ toegezonden dat bij Vianen (Z.-H.) was geschoten (ter Meer).

Perdix perdix (L.). — Patrijs. Den 1^{en} September werd eene geheel witte kleurverscheidenheid te Ellecom (Geld.) geschoten (ter Meer).

Columba oenas L. — Kleine Boschduif. In aansluiting aan vorige berichten kan ik de navolgende aantekeningen mededeelen.

In den winter 1900/01 trof ik meermalen op hetzelfde vlak op het landgoed Rhynauwen bij Utrecht een koppel van 20 à 25 stuks aan waarvan ik een paar heb geschoten om de soort te determineren. Vroeger had ik deze duiven nooit gezien (de Pestere.).

Ik ontving ter praepareering een ♂ dat 23 April 1901 te Velsen (N.H.) was geschoten (ter Meer).

Van den opzichter in het Naaldenveld te Zandvoort (N.H.) ontving ik de volgende schriftelijke mededeeling: „Op 17 April zag mijn zoon in de Zandvoortsche duinen een paar kleine duifjes uit een konijnenhol vliegen. In het hol vond hij een nest van helm gemaakt met twee eieren er in. Op 21 April d. a. v. ging ik weer eens met hem kijken, en wij zagen toen in het nest twee pas uitgekomen jonge duiven liggen. Om de acht dagen werden deze door mij bezocht tot op 17 Mei, toen zij zoo goed als vlug waren. Het hol lag in een hoog duin met de opening naar het Zuiden.”

In een volgenden brief van 22 September schreef dezelfde opzichter mij: „Na den broedtijd, in 't begin van Augustus, heb ik bedoelde kleine duifjes weder in de duinen opgemerkt, maar toen in vluchten van 20 tot 30 stuks, en ik nam ze waar tot in de eerste week van September. Nu (22 Sept.) zijn er nog slechts enkele paren. Zij vertoeven het liefst op de hoogste duinen, vooral op plaatsen die met bramen begroeid zijn en ik denk dat zij zich met die vruchten voeden.”

Wat gemelde opzichter kleine duifjes noemt, waren kleine boschduiven, *C. oenas* L., zooals bleek toen hij mij een op 4 October geschoten exemplaar zond om de soort te bepalen. *) Reeds in het vorig jaar had men in den broedtijd nu en dan een paar dergelijke duiven uit konijnenholen zien vliegen in het duin onder Zandvoort, maar men had daar toen niet verder op gelet. (de Graaf.).

Reeds in het vroege voorjaar werden in de Bloemendaalsche duinen koppels duiven waargenomen die wij eerst voor verwilderde tamme duiven hielden, maar die toch onze aandacht trokken door hare bijzonder snelle vlucht. Niet lang daarna vernam ik van mijn jachtopziener dat hij eene duif uit een konijnenhol had zien vliegen. Later werd hetzelfde weer opgemerkt uit een konijnenhol dat zich in een hoog duin bevond, en op eene armlengte in dat hol werden twee jonge duiven gevonden. De opziener wist nog een ander nest met twee eieren in een hol in de buurt van het eerstgenoemde, maar dit nest is door de ouden verlaten. Het is gebleken dat bedoelde duiven waren *C. oenas* L. (Enschede.).

21 Februari ontving ik ter opzetting een vrouwelijk individu 't welk eenige dagen te voren in den Haarlemmermeerpolder was geschoten, en einde Februari een jong ♂ van Nibbixwoud (N.H.) (Steenhuizen.).

Uit de mij in den loop der tijden verstrekte mededeelingen blijkt dat de kleine boschduif bij ons te lande talrijker en op meer plaatsen voorkomt dan men vroeger wist; intuschen is het mogelijk dat zij zich, evenals andere vogels, langzamerhand meer en meer verbreedt. De waarneming van het broeden in konijnenholen is, zoover ik weet nieuw. (S.).

*) Dit stuk, een jonge vogel, is mij door den Heer de Graaf welwillend voor mijne collectie afgestaan. (S.).

Phalacrocorax carbo (L.) — Aalscholver. Bij de bekende broedplaatsen kan gevoegd worden de nabijheid van Andel (N.-Br.). Blijkens bericht van den Heer Daalder, die vandaar op 31 Augustus een jong ontving, heeft de soort aldaar in 1901 in vier paren gebroed in de nabijheid van reigers en kraaien. (S.).

Sula bassana (L.) — Jan van Gent. Ongeveer half Januari werd een jong exemplaar geschoten op de Schelde bij Bergen-op-Zoom (La Fontyn.).

In den loop van Januari werden ons niet minder dan 9 stuks, 8 oude en een jong uit IJmuiden (N.H.) levend toegezonden voor de Diergaarde (Kerbert.).

Ik vond bij een Amsterdamsch poelier een oud ♂ dat 10 September (dus zeer vroeg in het najaar, en zonder dat storm was voorafgegaan) te Akersloot (N.H.) was gevangen, en later een jong exemplaar dat men 10 December te Oostzaan (N.H.) had bemachtigd. (Eijkman.).

Ardetta minuta (L.) — Woudaapje. Op Ganzenhoef bij Maarsseveen (Utr.) werd een exemplaar broedende aange troffen omstreeks 25 Juni; de eieren waren toen het uitkomen nabij. (v. Son.).

Het broeden van het woudaapje was tot dusverre geconstateerd in de provinciën Friesland, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland (Albarda). Thans kan ook Utrecht daarbij gevoegd worden. (S.).

Garzetta garzetta (L.) — Kleine Zilverreiger. In Juli werd een exemplaar geschoten bij Gennep (L.) (De Wever).

Plegadis falcinellus (L.) — Ibis. Op Daalhuizen, te Velp (Geld.), werd begin October een exemplaar in onvolkomen kleed geschoten. Het zat op een boomtak; een tweede zich daarbij bevindend voorwerp ontkwam. (Nieuwenhuisen).

Een ♂ werd 3 December bij Willemstad (N.-Br.) geschoten en voor het Museum van Artis ontvingen. Blijkens bericht van den afzender bevond het zich in gezelschap van een tweede exemplaar dat echter niet bemachtigd werd (Kerbert.).

Grus grus (L.) — Kraanvogel. Op den huize de Treek te Leusden (Utr.) werd 18 October een jong vrouwelijk exemplaar geschoten. Het behoorde tot een groote vlucht, die tegen den avond op een moerassige plaats op de heide, het Lange Vuen genaamd, hun rustplaats hadden gezocht (de Beaufort).

Omstreeks dienzelfden tijd werd een tweede jong exemplaar uit een vlucht van verscheidene stuks geschoten door den Heer van Beek Calkoen te Cothen (Utr.) en de Heer Joekes deelde mij mede dat hij op 13 Januari een gezelschap vier vogels bij Arnhem had waargenomen welke zich in noordelijke richting voortbewogen (S.).

Door mij werd 15 April te Ambt-Delden (O.) een oud mannelijk exemplaar geschoten uit een gezelschap van 7 stuks (Michel).

Otis tetrax L. — Kleine Trap. Half December ontving ik een ♀ dat te St. Annaland (Tholen) was geschoten (Wurfbain).

23 December werd een ♂ geschoten tusschen Silvolde en Aalten (Geld.); het bevindt zich in mijne verzameling (Warnsinck).

23 December werd een exemplaar gevangen te Donderen (Dr.) (Duijzend).

Het is opvallend dat deze hoofdzakelijk zuidelijk en zuidoostelijk Europa bewonende vogel bijna altijd de wintermaanden kiest om ons zijne vrij zeldzame bezoeken te brengen. Ook in Mecklenburg en in Groot-Britannië is dit waargenomen (S.).

Charadrius dominicus fulvus (Gmel.). — Aziatische Goudplevier. Voor het Museum van Artis ontving ik twee exemplaren: 1e een ♂, 12 December gevangen te Kootster-tille (Fr.), 2e een ♂ 5 Januari gevangen te Birdaard (Fr.) (Kerbert.).

Met de vroeger bekend geworden gevallen, is deze vogel thans zesmaal voor Nederland geconstateerd (S.).

Pelidna alpina Schinzi (Br.). — Kleine bonte Strandlooper. Werd in 1900 een ei van deze soort op Texel gevonden, in 1901 is het broeden van dit strandlooper-tje nogmaals en ditmaal zeer afdoend vastgesteld. Den 20^{en} Juli zond de Heer Daalder mij namelijk twee eieren met de volgende

mededeeling: „Omtrent deze eieren kan ik u melden, dat zij 26 Juni gevonden zijn in den polder het Noorden alhier Bij het uitblazen bleek dat ze bebroed waren geworden, maar dat deze twee onbevruucht waren; in het nest waren blijkbaar meer eieren aanwezig geweest en stellig uitgebroed. Onmiddellijk bij de vindplaats van het nest werd 16 Juli het oude ♂ geschoten; een tweede exemplaar was daar ook aanwezig, 't welk dikwijls om mijn metgezel en mij heen vloog; vermoedelijk waren er jongen in het gras verscholen, doch dit kan niet met zekerheid gezegd worden, daar wij ze niet gevonden hebben.”

De oude vogel is mij door den Heer Daalder aangeboden. Van de twee eieren is het eene bij een normaal licht geelbruine grondkleur sterk donkerbruin gevlekt en gestipt; deze vlekken zijn het donkerst en het grootst aan het dikke einde, waar ook zwarte vlekjes zichtbaar zijn. Dit ei meet 35.5 × 24.5 mm. en is evenals het tweede, langgestrekt peervormig. Dit tweede, 35 × 25 mm. metend, is in kleur geheel afwijkend; de grondkleur is vuil witachtig grijs, eenigszins, maar weinig opvallend donkerder grijs gemarmerd en gewaterd, behalve aan beide polen, waar de donkere vuilgrijze vlekking veel zichtbaarder is.

Het in 1900 gevonden exemplaar, dat almede in mijne verzameling is geplaatst, is normaal gekleurd en meet 36 × 25 mm. (S.).

Crymophilus fulicarius (L.). — Rosse Franjepoot. 9 Januari werd een ♀ te Warffum (Gr.) gevangen; het is in mijne verzameling (Duijzend).

Phalaropus hyperboreus (L.) — Grauwe Franjepoot. Den 16^{en} October werden op Texel twee jonge vrouwelijke exemplaren geschoten (Daalder).

Artis ontving voor het Museum Fauna Néerlandica den 18^{en} October twee stuks van Texel (Kerbert.).

Stercorarius parasiticus (L.). — Kleine Jager. 12 October werd een jong ♂ te Hornhuizen (Gr.) gevangen (Rietema).

Ik vond 23 November bij een poelier te den Burg op Texel een fraai oud ♂ dat op een zandbank bij het Marsdiep was gevangen. Aangezien van beide vleugels de groote slagpennen waren afgesneden, had het voorwerp tot mijn leedwezen alle waarde verloren (Daalder).

Ik ontving een jong ♂ dat 13 November bij Middelburg (Zeel.) was geschoten (ter Meer).

Larus canus L. — Kleine Zeemeeuw. (Stormmeeuw). Ik ontving voor het Museum van Artis eene vrouwelijke kleurverscheidenheid, welke 5 Maart te Oostzaan (N.-H.) is geschoten. Het zwart der slagpennen en de band aan den staart zijn havanaleurig, alle overige vleugelvederen spierwit; midden op den rug vertoont zich een eenigszins blauwe kleur; de streepjes aan kop en hals zijn onduidelijk en voor zoover zichtbaar havanaleurig (Kerbert.).

Larus minutus Pall. — Dwergmeeuw. Een oud ♀ werd 27 November te Hornhuizen (Gr.) gevangen (Rietema).

Voor het Museum van Artis ontving ik een jong ♂ dat 23 November te Oostzaan (N.H.) is geschoten (Kerbert.).

Dit is de eerste maal dat ik verneem dat deze soort zoover landwaarts in is aangetroffen.

Nog deelde de Heer Duijzend mij mede dat 18 November een ♀ werd gevangen op het Groningsch wad. (S.).

Procellaria pelagica L. — Stormvogeltje. 6 December werd een ♂ dood gevonden op het Texelsche strand bij den Hoorn (Daalder.).

In het jaar 1900 werd een exemplaar gevangen in een tuin midden in de stad Maastricht (De Wever).

Procellaria leucorrhoea V. — Vaal Stormvogeltje. Den 14^{en} October ontving ik een ♂ dat 's morgens na een stormachtigen nacht te Ferwerd (Fr.) dood was gevonden en mij door den Heer G. Geerts te Leeuwarden werd aangeboden (S.).

Op 5 en 10 December werd telkens één exemplaar gevangen te Hornhuizen (Gr.) (Rietema).

Anser anser (L.). — Wilde Gans. Den 22^{en} Mei zond de Heer Daalder (Texel) mij een ei 't welk gevonden was op eene plaats waar de ganzen in groote troepen plegen te verblijven en waar geen tamme ganzen komen. Het bleek mij inderdaad een ganzenei te zijn. Of het nu zeker van *A. anser* dan wel misschien van eenige andere soort

afkomstig is, weet ik niet. Het is aan beide polen bijna gelijk afgerond en van dikken, gedrongen vorm, metende 8.5 × 6.1 cM. De schaal, ofschoon minder glad dan die van eieren van tamme ganzen, is lang niet zoo korrelig en voelt veel minder ruw aan dan die van twee eieren van *A. anser* uit Friesland in mijn bezit. Deze eieren meten resp. 8.4 × 5.7 en 8.8 × 6.1 cM. (S.).

Anser brachyrhynchus Baill. — Kleine Rietgans. Den 2^{en} Januari werden twee bij Staphorst (O.) gevangen exemplaren voor de Diergaarde ontvangen, later gevolgd door nog twee stuks resp. op 4 en 25 Maart in de nabijheid van Meppel (Dr.) bemachtigd (Kerbert).

Branta canadensis (L.). — Canadagans. Ofschoon deze soort op goede gronden door Mr. Albarda niet is opgenomen in zijne lijst van Nederlandsche vogels, komt het mij niet ondienschtig voor te melden dat mij door den Heer Daalder een vrouwelijk exemplaar werd toegezonden 't welk op 2 of 3 Januari bij den Hoorn op Texel in een palingfuik werd gevangen. Het is voor de collectie van den Heer W. Warnsinck te Arnhem opgezet (S.).

Anas boschas ♂ × *Mareca penelope* ♀. Een mannelijke hybride van deze eendensoorten, gevangen 31 December bij Zwollekerspel (O.) kwam levend in Artis, terwijl 5 Januari een vrouwelijke bastaard van *A. boschas* en *Dafila acuta*, gevangen te Tietjerk (Fr.) voor het Museum werd ontvangen (Kerbert).

Nyroca nyroca (Güld.). — Witoogeend. Den 11^{en} September werd een jong ♂ geschoten op het Kagermeer (Z.H.) en voor de verzameling van den Heer Snouckaert opgezet (ter Meer).

Urinator arcticus (L.). — Parelduiker. Een ♂ in prachtkleed werd den 1^{en} November op den Rijn bij Arnhem geschoten (Steenhuizen). Ofschoon deze soort meermalen in Nederland voorkomt, acht ik het van belang dit geval te vermelden omdat zij uiterst zelden bij ons in prachtkleed wordt aangetroffen (S.).

SNOUCKAERT.

Doorn, Juni 1902.

Tot dusverre bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familiën behorende planten.

Familie Juncaceeën.

1. Juncus.

J. glaucus Ehrh. In vochtige weilanden, aan slooten. Amby, Gronsveld, Meersen, Gulpen, Beek, Elslo, Valkenburg, Pietersberg, Wijlre, Mechelen. Oud Heusden, Oudenbosch. Wageningen, Winterswijk, Harderwijk. Kampen. Utrecht, de Bilt, Bunnik, Harmelen, Maarssen, Breukelen. Menaldum. Amsterdam, Hilversum, 's Graveland. Leiden, Valkenburg, Katwijk, Rijnsburg, Wassenaar, Westland, Rotterdam, Brielle, Dordrecht. Geheel Zeeland beh. St. Philipsland.

J. diffusus Hoppe. Moerassige zandgrond. Beek, Elslo. Nunen. Middachten. Walcheren.

J. conglomeratus L. Op veenachtigen grond en in vochtige weiden, ook aan slootkanten en moerassen. Algemeen en overal.

J. effusus L. Aan waterkanten, in poelen en meren. Algemeen en overal.

J. filiformis L. Op vochtige plaatsen, in heiden en in uiterwaarden. Ulvenhout. Hummelo, Keppel, Zwolle, Delden, Twikkel, Almelo, Denekamp, Lonneker, Hellendoorn, Hardenberg. Odoorn, Meppel. Wedde, Vluchtwedde.

J. balticus Willd. In vochtige duinvalleien. Ameland. Terschelling, Vlieland, Texel, Callantsoog.

J. supinus Mch. Op vochtigen veen- en heidegrond. Velden, Maastricht, Blerik, Oostrum. Boxmeer, Vught, Eindhoven, Breda. Nijmegen (Hatert, Wichen, Heumen, Groesbeek), Wolfheze, Wageningen, 's Heerenberg, Eibergen, Groenlo, Winterswijk, Doetinchem, Warnsveld, Uddelermeer, Wissel, Almelo, Vriezenveen, Rijssen, Langelo, Hardenberg. De Bilt, Zeist, Maartensdijk, Rijsenburg, Woudenberg, Baarn. Hoogeveen, Coevorden, Nieuw-Dordrecht, Havelte, Jupsinghuizen. Joure, Giekerk, Wolvega, Heerenveen, Terissert. Terschelling, Vlieland, Texel, Leiden, Delft, Voorne. Haamstede.

J. squarrosus L. Op vochtigen veen- en heidegrond. Velden, Arcen, Weert, Stamproij. Vught, Eindhoven, Son, Breda, Oudenbosch, Bergen-op-Zoom. Nijmegen (Hatert), Wolfheze, Wageningen. Hummelo, Doetinchem, Eibergen, Winterswijk, Apeldoorn, Epe, Wissel, Harderwijk. Delden, Almelo, Vriezenveen, Hasselo, Bekkum, Lutte, Markelo, Enter, Heino, Hardenberg, Steenwijkerwold. Kallenkote, Eeze. De Bilt. Soestdijk, Zeist, Rijsenburg. Z. en O. Drenthe. Oosterwolde, Appelscha, Bergum, Terissert, Gaasterland. Ameland. Terschelling, Vlieland, Texel, Abcoude, Hilversum, Laren. Voorne. Zuiddorpe.

J. tenuis Willd. Vochtige heidevelden. Stamproij. Vught, Dongen, Loon-op-Zand, Cromvoirt. Breda, Oosterhout, Ulvenhoutsche bosch, Oudenbosch. Woensdrecht Wageningen, Keppel, Zutphen, Zeddam. Eibergen, Groenlo, Doetinchem, Terborg, Ruurlo, Twello, Wissel, Apeldoorn, Lunteren. Nij-

kerk, Putten, Harderwijk. Deventer, Diepenveen, Zwolle Markelo, Delden, Goor, Hasselo, Lutte, Lonneker, Hengelo, Borne, Heino, Dalßen, den Ham. De Bilt, Maartensdijk, Amersfoort, Blauwkapel, Westbroek. Geestum. Delft.

J. compressus Jacq. Op lage weilanden, aan slooten. Maastricht, Valkenburg, Roermond, Hamert. Den Bosch. Wageningen. Deventer, Kampen. Dijkshoek, Jelsum, Geestum, Ameland. Schiermonnikoog. Terschelling, Texel, Amsterdam, Helder, Haarlemmermeer. Noordwijk, Katwijk, Leiderdorp, Haag, Westland, Rotterdam, Dordrecht. Geheel Zeeland, beh. Noord-Beveland en Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen.

J. Gerardi Loisl. Op zilte, moerassige plaatsen, aan waterkanten. Willemstad, Woensdrecht, Bergen-op-Zoom. Nijmegen (Wichen, Beuningen), Kuilenburg, Ruurlo. Heino, Wijhe. Groningen. Dokkum. Vlieland, Helder, Kennemerland, Alkmaar, Sparendam, Amsterdam, Hilversum, Huizen. Leiden, Delft, Brielle. Geheel Zeeland.

J. Tenageia Ehrh. Vochtige heidegrond. Mook, Middelaar, Budel. Vught, St. Jansbeek, Valkenswaard, Aarle, Eindhoven, Breda, Oudenbosch. Nijmegen (Wichen, Malden), Ede, Bennekom, Zutpen, Winterswijk, Lichtevoorde, Eibergen, Apeldoorn, Harderwijk. Delden, Hengelo, Borne, Goor, Markelo, Lutte, Hardenberg. Coevorden, Ane. Jupsinghuizen. Den Helder. Scheveningen. Oost-Zeeuwsch Vlaanderen.

J. bufonius L. Op beschaduwde en open vochtige plaatsen. Algemeen en overal.

J. maritimus Lmk. Op vochtige plaatsen naar den zee kant. Rottum. Schiermonnikoog. Terschelling, Vlieland, den Helder, Petten, Zandvoort. 's Gravesande, Brielle, Goeree, Schouwen en Duiveland, Zuid-Beveland, Cadzand.

J. capitatus Weig. Vochtige plaatsen in zand- en heidegrond. Mook (Plasmolen). Deurne, Son, Heusdenhout, Breda, Nijmegen, (Hatert, Heumen), Winterswijk, Harderwijk. Diepenveen, Lutte, Poppe, Markelo. Zeist, de Bilt, Rijsenburg. Terschelling. Monster, Loosduinen.

J. pygmaeus Thuill. Op vochtige plaatsen in heidegronden en de duinen. Beegden. Vught, Boxmeer, Eindhoven, Boxtel, St. Jansbeek. Malden, Lichtevoorde, Varsseveld. Terschelling, Vlieland, Zandvoort.

J. lamprocarpus Ehrh. Op vochtige moerassige plaatsen, aan waterkanten, in duinpannen. Bijna overal en algemeen.

J. sylvaticus Reich. Op moerassigen zand- en heidegrond. Maastricht, Weert, Stamproij, Velden. Mook. Vught, Dongen, Boxmeer, Ginneken, St. Antonie, Valkenswaard, Helvoirt. Nijmegen (Beek, Wichen), Arnhem, Wageningen, Winterswijk, Eibergen, Groenlo, Borculo, Barneveld, Vorden, Apeldoorn, Harderwijk. Deventer. Olst, Almelo, Vriezenveen, Heino, Borne, Markelo, Lutte. De Bilt, Maartensdijk, Amersfoort, Rijsenburg, Achttienhoven. Coevorden, Emmen, Meppel, Assen. Joure, Terissert, Ameland, Schiermonnikoog. Texel,